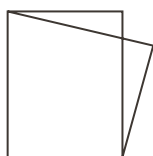

Kontextuell professionalisering

Att studera professioner i historiska samhällskontexter

Kerstin Svensson,
professor,
Socialhögskolan,
Lunds Universitet
& Lennart G.
Svensson,
professor emeritus,
Institutionen för
sociologi och
arbetsvetenskap,
Göteborgs
Universitet

Denna artikel avser att inspirera till breda och jämförande studier av professioners historiska framväxt, utveckling och omvandling i olika samhällskontexter. Den är huvudsakligen begreppslig och metodologisk, men den redovisar också en del resultat med exempel från olika professionella fält. Artikeln bygger på forskningsprojektet "Kunskapssamhällets bärare. En studie av professionernas historiska framväxt och nutida samhälleliga betydelse i Sverige" vars ambition var att studera professioners framväxt och omvandling i det professionella landskapet med sex professionella kompetensfält i den historiska delen och sju i den nutidshistoriska delen. Projektets två delar har presenterats i två publikationer under redaktion av Thomas Brante, Kerstin Svensson och Lennart G. Svensson (2019): En historisk volym, *Det pro-*

fessionella landskapets framväxt, om tiden fram till cirka 1980-tal, och en nutidshistorisk volym: Ett professionellt landskap i förvandling. En tidig version av den historiska framväxten av professionella fält presenterades som ett specialnummer i tidskriften Professions and Professionalism, nr 2, 2013.

Tre generationer av professioner
Professioner är kunskapsbaserade yrken där kunskapen är abstrakt, systematisk och ofta även esoterisk (Siegrist 2001; Torstendahl 1991). I vår tid är detta oftast detsamma som att professioner är *vetenskapsbaserade*, de bygger på och tillämpar vetenskaplig kunskap (Freidson 2001; Brante 2011, 2014). I en väl fungerande profession är (vetenskaplig) teori och praktik integrerade och praktiken följer av vetenskapens etablerade principer och rön. *Know-why*

Professioner är kunskapsbaserade yrken där kunskapen är abstrakt, systematisk och ofta även esoterisk.

förenas med *know-how* i ett gemensamt sätt att tänka kring ett visst objekt eller en uppgift. Professioner är förmedlare och användare av *den högsta kunskapen* inom olika fält. Det finns ingen högre samhällelig instans, ingen djupare kunskaps- och handlingskälla att vända sig till.

Vi skiljer på tre professionsgenerationer: klassiska professioner, välfärdsprofessioner och preprofessioner. De *klassiska professionerna* har oftast sina organisatoriska ursprung i 1800-talet. Exempel är läkare, civilingenjörer, arkitekter, forskare och jurister, yrken med traditionellt långa universitetsutbildningar och hög status. Kognitivt sett bygger de klassiska professionerna oftast på ett grundläggande, allmänt erkänt och "robust" paradigm som håller samman och till viss del standardiserar praktiken, samtidigt som

en tilltagande specialisering ger upphov till en karaktäristisk spänning mellan en gemensam, integrerande kognitiv bas och en differentierande arbetsdelning. Socialt sett har de klassiska professionerna åtnjutit relativt höga sociala belöningar, deras vetenskapliga och kulturella kapital har även resulterat i visst ekonomiskt kapital. I professionsforskningen har de utgjort själva prototypen för vad en profession är, vilket innebär att de allmänna beskrivningarna av professioner till stor del är beskrivningar av de klassiska professionerna.

Välfärdsprofessionerna gick länge under beteckningen semiprofessioner och avsåg yrken som saknade vissa vanliga kriterier som professionella eller hade vissa egenskaper i lägre grad (Etzioni 1969). Detta begrepp har kritiserats utifrån att "semi", som betyder "halv",

skulle kunna ange att yrken med sådana markeringar inte är lika värdefulla som "egentliga" professioner. Till detta kan fogas att semiprofessioner är kvinnodominerade och att "semi" är ett manligt sätt att underordna kvinnor (Witz 1992; Dahle 2008, s. 220ff). Det kan därför finnas anledning att ersätta begreppet med välfärdens professioner, välfärdsstatens professioner eller nya professioner (Castro 1992). I och med utbyggnaden av välfärdssystemen och högskoleutbildningarna under andra hälften av 1900-talet har denna nya generation av professioner expanderat kraftigt med sjuksköterskor, lärare, socionomer m.fl.

Under senare tid har det varit möjligt att urskilja en tredje generation av yrken som strävar efter professionell status, vilka vi benämner *preprofessioner*. Det är den flora av yrken och utbildningar som

idag forskningsanknyts och institutionaliseras vid de högre lärosätena, framför allt vid de nya högskolor och universitet som definierar sig som professionslärosäten (Fournier 1999; Olofsson & Petersson red. 2011). Några exempel är: fastighetsmäklare, dataprogrammerare, investeringsrådgivare och coacher, för att bara nämna några yrken som idag har universitetsutbildning, forskning och i en del fall egna professurer. Kognitivt sett strävar några preprofessioner efter att vidareutveckla en aspekt av ett paradigm eller kombinera flera paradigm till en tvärvetenskaplig förståelseform, eller att via upptäckter, uppfinningar eller rationaliseringar utveckla egna paradigm. Allmänt sett är preprofessioner "pre-paradigmatiska"; det finns inte en eller ett fåtal klart avgränsade, vetenskapligt förankrade grunder utan ämnena är ofta jämförelsevis öppna och fragmenterade.

Sju kompetensfält

i ett professionellt landskap

Vår utgångspunkt är vad vi kallar det *professionella landskapet*. Detta makrosociologiska begrepp avser att fånga det professionella skiktet i sin helhet och placera det i den större samhälleliga kontexten där professioner befinner sig mellan de översta och nedersta socioekonomiska skikten och även har kallats det bildade mellanskiktet. Professioner är inbäddade i kontexter som vi kallar fält. I samhällsvetenskaperna har fältbegreppet använts på många olika sätt. Mest känd är Pierre Bourdieu (1999) användning. Han skiljer mellan kulturella, vetenskapliga, juridiska, byråkratiska, ekonomiska, politiska m.fl. fält. Vi är inspirerade av Bourdieu, men det handlar inte om någon ortodox eller bokstavstrogen läsning av honom. Ett professionellt fält är orienterat mot ett övergripande värde, eller med Parsons (1964) termer ett "generaliserat kulturellt

värde", som t.ex. hälsa, socialisering och social ordning. Det betyder att fält har specifika uppgifter i den samhälleliga helheten, uppgifter som anses kräva speciella färdigheter som bygger på lång utbildning. Därför föreslås begreppet *kompetensfält* som en gemensam etikett (Brante 2014).

Ett landskap består av ett antal storheter som kan benämnas eller namnges. Man kan rita kartor över de mönster som förekommer i ett landskap och utgångspunkten för vår studie är just ett mönster eller en *typologi* av professioner. Den typologi vi utgått från (se nedan) är uppbyggd av en diakron och en synkron axel. Den synkrona axeln delas i en uppsättning *kompetensfält* i vilket professioner ingår som centrala aktörer. Den diakrona axeln delas i *generationer av professionstyper*: klassiska professioner, välfärdsprofessioner och preprofessioner.

Fält/ Generation	Akademi	Utbildning	Social reglering	Psykosocial integration	Medicin	Teknik	Ekonomi
Klassiska professioner	Professor Lektor	(Präst)	Jurist	(Präst) Psykiater	Läkare	(Militär) Ingenjör	
Välfärds- professioner	Adjunkt Lektor	Lärare Förskollärare	Socionom	Psykolog Kurator Psykotera-	Sjukskö- terska	(Miljö- inspektör)	Ekonom
Pre- professioner		Skolledare	Polis	Coach	Biomedici- nska ana- lytiker		Marknads- analytiker

Tabell 1.1 Professionsgenerationer, professionella fält och yrken. (Yrken inom parentes har inte behandlats i projektet)

Professionsforskningen har länge dominerats av studier av **enskilda professioner**.

Akademi omfattar universitet, högre utbildning, vetenskap och forskning. Det är ett fält som alla andra professioner är beroende av och relaterade till mer eller mindre. Utbildning omfattar ungdomsskolan med grundskola och gymnasium. Social reglering omfattar socialtjänst, polis- och rättsväsende. Psykosocial integration omfattar rådgivning och psykoterapi utöver psykologi jämte psykiatri. Medicin omfattar hälso- och sjukvård, i huvudsak somatik. Teknik, eller teknologi, omfattar industri och tillverkning. Ekonomi avgränsas i analysen till finansväsendet och då särskilt marknadsanalytiker.

Under studiens gång har den ursprungliga typologin förfinats så att bilden av landskapet blivit tydligare. Tabellen ovan ska i första hand ses som en deskriptiv

kontextualisering av det landskap som ingått i studien. Det finns fler professionella fält, som inte ingår i denna studie. Tre sådana har varit historiskt betydande: det kyrkliga med den klassiska professionen präster, det militära med officerarna och det estetiska konstnärliga med konstnärer, gallerier, museer och kritiker. Ett modernare fält med stor och starkt växande social betydelse är det kommunikativa med en rad yrken inom media och digitalisering. I tabellen ovan har präst och militär placerats in i fält där de haft betydande inflytande, trots att de kan sägas vara klassiska professioner i andra fält. Liksom många av de andra nämnda yrkena har de inte enbart haft sin verksamhet inom ett fält. Det gäller också t.ex. jurister, socionomer och psykologer.

En jämförande fallstudie

Professionsforskningen har länge dominerats av studier av enskilda professioner. Vår ambition har varit att studera ett flertal professioners historiska utveckling, eftersom vi menar att den *jämförande* analysen är det bästa tillvägagångssättet för att förstå professionaliseringsprocessers bakgrunder och förlopp. Vi använder en metod starkt rekommenderad av Alexander George och Andrew Bennett kallad "strukturerade, fokuserade, jämförande fallstudier", som syftar till att finna gemensamma och skilda processer och krafter (George & Bennett 2005). Våra "fall" är professioner, fält och generationer, och vi utför både "inom-fall-analyser" och "mellan-fall-analyser". I de senare ställs ett antal gemensamma frågor till varje fall, vilket binder samman studiens delar.

För att kunna kategorisera och analysera behövs också ett antal teoretiska begrepp.

Underlaget består av primärt material i form av utredningar, propositioner, lagtexter och anvisningar och en mängd statistiska data jämte vissa informantintervjuer för att få några kompletterande bilder inifrån vissa professioner och fält. Det består också av sekundärt material i dokument och bearbetningar i utredningar, forskningsrapporter och avhandlingar. Därtill har vi använt en del material som varit gemensamt för alla fält, som resultat från enkätstudier 1996 och 2010 (Brante et al. 2015).

I analysen har vi arbetat utifrån en teoretisk ansats att förstå relationer mellan professioner inom sina fält och fältens relationer till sin omgivning. Genom att parallellt arbeta inom de olika fälten och gemensamt analysera de processer som framträdde kan man säga att projektet varit empiriskt drivet. Till exempel gjordes periodiseringar inom varje fält utifrån vad som framkommit i utvecklingen, med stöd i de gemensamma begrepp som presenteras i nästa avsnitt, vilket underlättade jämförande analyser. Samtidigt har vi betraktat professionerna i sina samhällsliga sammanhang och tagit ett nyinstitutionellt grepp som finns i en mycket omfattande internationell forskning om professioner och organisationer (Evetts 2011; Muzio & Kirkpatrick 2011; Noordegraaf 2011; Muzio et al. 2013; Hinings 2016 samt andra artiklar i temanummer i *Current Sociology* 2011 och i *Journal of Management Studies* 2013).

Periodisering utifrån take-off

Periodiseringen av kompetensfältens utveckling har nära anknytning till utvecklingen av samhället och staten. Vi har följt fälten tillbaka till när de etablerats. Det har inneburit olika tidsramar för de olika fälten, men vi har också kunnat se hur professionerna är beroende av de samhällskontexter de utvecklats i. Förutsättningarna har varit olika i nationalstaten (1500- och 1600-talen), den estetiska staten (1700-talet), den industriella revolutionen (1800-talet) välfärdsstaten (1900-talet) och den nyliberala staten (från slutet av 1900-talet) (se mer i Brante 2014).

De historiska analyserna förbereddes genom en sortering av det empiriska materialet under ett antal breda och gemensamma begrepp för kategoriseringar som varit tillräckligt tydliga för att studera de olika fälten med samma analytiska ram. Centralt för analysen är begreppet *take-off*. Detta begrepp är lånat från Walt Rostows teori om fem tillväxtstadier i ekonomin där *take-off* betecknar vad man också kan kalla ett kvalitativt språng, som till exempel den industriella revolutionen i England (Rostow 1959). För vår del anger *take-off* att ett fält eller ett i fältet ingående yrke i något avseende får ett genombrott. Med den franska epistemologin kan man tala om en historisk *diskontinuitet*.

Ett *take-off* kan vara kvalitativt, kvantitativt eller både och. Ett *kvalitativt take-off* kan bestå i en vetenskaplig upptäckt, teknologisk innovation eller ett nytt sätt att tänka som innebär att teori kan förenas med praktik på ett nytt, mer systematiskt och "robust" sätt. Ett *kvantitativt take-off*, som kan vara en följd av ett kvalitativt *take-off*, innebär att yrket

snabbt växer i antal utövare. Ett exempel på hur olika *take-off* kan samverka kan hämtas från det medicinska fältet. Under senare delen av 1800-talet skedde dels ett kvalitativt *take-off* när naturvetenskapliga och tekniska kunskaper började tillämpas inom medicinsk praktik, dels ett kvantitativt när antalet lasarett ökade och med det även antalet anställningar för läkare (Carlhed Ydhag, 2019).

Ett *take-off* kan också uppstå till följd av ett statligt beslut att förvetenskapliga ett yrke i ett försök att ge det professionell status och kompetens. Denna form av *take-off* har haft stor betydelse inom utbildningsfältet, där statliga, skolpolitiska interventioner präglat professionerna på fältet (Nilsson Lindström och Beach 2019). I allmänhet fick de klassiska professionerna sina kvalitativa *take-off* på grund av vetenskapliga och teknologiska genombrott, medan de senare välfärdsprofessionerna fick sina kvantitativa *take-off* på grund av politiska beslut (se också Brante 2014, s. 246ff). Välfärdsprofessionerna använde kunskap som var mer kontextberoende, de saknade gemensam ontologisk modell och tenderade att vara mer flerparadigmatiska. De klassiska professionernas (undantaget juridiken) var mer baserade på gemensamma och erkända mekanismkunskaper, medan välfärdsprofessionernas praktiker istället var mer baserade på korrelationer och enkla orsakssamband.

Formering, konsolidering, konstituering, professionalisering och avprofessionalisering

I analysen utgår vi från fältens utveckling i Sverige och följer deras formering, konsolidering, konstituering, professionalisering och även avprofessionalisering.

Periodiseringen av kompetensfältens utveckling har nära anknytning till utvecklingen av samhället och staten.

Vi börjar i *tidig historia* där vi identifierar de första manifestationerna av de verksamheter som leder fram till att ett fält börjar *formeras* genom att en viss arbetsdelning utvecklas och dominans- och underordningsrelationer etableras. Vad som är "tidig historia" varierar mellan olika fält. Utbildningsfältet började *formeras* efter införandet av statskyrka och med behovet att fostra befolkningen med lutheranism, redan 1571 kom den första statliga skolordningen (Nilsson Lindström och Beach 2019). Teknologin förutsatte teknisk utveckling, något som i princip kan sägas alltid har skett, men för att ett fält skulle *formeras* behövdes en institutionalisering av högre kunskap på området i sig och det var först på 1800-talet som tekniska utbildningar började förekomma utanför militärens område (Sjöstrand 2019).

Fältet *konsolideras* när det börjar anta modernare former och alltmer bygger på sekulariserad kunskap. Kognitivt sett utmärks konsolideringsfasen oftast av att det finns ett stort antal teorier och praktiker och sambandet mellan dem är ofta svagt. Allmänt sett innebär

konsolideringsfasen att fältet förstärks socialt och blir alltmer erkänt som en viktig samhällsinstitution. Centralt för den sociala sidan av konsolideringen är att yrkena *konstitueras*, dvs. bildar egna förbund med professionella ambitioner som bevakar och förstärker de egna intressena och även förstärker identiteten, vad som ibland kallas övergången från ett "yrke-i-sig via ett yrke-för-andra till ett yrke-för-sig" dvs. yrket är definierat och organiserat i samhället (Hellberg 1978, kap. 6; Ulfsdotter Eriksson 2012, s. 42ff). Inom fältet etableras statushierarkier mellan de ingående yrkena. Utbildningsfältet och det medicinska fältet konsoliderades tidigare, med för de flesta skedde det under första halvan av 1900-talet. Särskilt tydligt är det för de två fälten reglering och integration, där de politiska ambitionerna om en välfärdsstat med fokus på "den sociala frågan" faciliterade för både kvalitativ och kvantitativ *take-off*, social lagstiftning skapades, liksom yrkesförbund såväl för socialarbetare och kuratorer som för psykoterapeuter (Svensson och Åström 2019, Johnsson och Svensson 2019).

Professionaliseringsprocessen innebär främst att yrken på fältet förvetenskapligas genom egen forskning och genom att systematisk utbildning införs och blir till ett formellt krav för att få utöva yrkespraktiken; yrken söker monopolstatus och autonomi via staten. En viss specialisering utvecklas och knyts till vidareutbildning; speciella karriärvägar uppstår kopplade till formella kvalifikationskrav. En ideologi om det egna yrket som en profession, med exklusiv expertkunskap, utvecklas. Ideologier formuleras om det egna yrket som en profession (Elzinga 1990). När fältet är *professionellt* domineras det av ett (eller ett par) grundläggande paradig. Systematisk forskning bedrivs och är kopplad till praktiken. Det finns en jämförelsevis enhetlig kår och verksamheten utmärks av autonomi och diskretion, samt av egen kontroll av både arbetsdelningen och utförandet av praktiken. Kollegiala beslutsformer balanserar vertikalt, byråkratiskt beslutsfattande.

De klassiska professionerna och välfärdsprofessionerna har nu underordnats **två nya typer av logik.**

Specialiseringen är högt utvecklad. De sociala belöningarna (inkomst, status och prestige) är förhållandevis höga. Denna fas har, med mindre variation, infallit under andra delen av 1900-talet för alla fälten. Det medicinska fältet får dock sägas ha uppfyllt kriterierna för att vara professionellt redan i tidigt 1900-tal, medan det kan diskuteras om utbildningsfältet har blivit professionellt när statens styrning av lärarna ständigt varit stark.

Den sista fas vi diskuterar är *avprofessionalisering*, som innebär förlust av autonomi och diskretion tillsammans med utifrån kommande krav på ökad transparens och redovisningsskyldigheter, dvs. extern kontroll. Den nu pågående manualiseringen och digitaliseringen förändrar starkt villkoren för professionell diskretion i professionellas

yrkesutövning. Fältet/professionen kontrolleras också av andra maktcentra i de privata och offentliga sektorerna; dess egen logik underordnas marknadens eller byråkratins logik (Freidson 2001, s.179f).

Kontextuell professionalisering och nya logiker

Professioner växer fram och förändras inom samhällskontexter. I både den historiska och den nutida delen av projektet har vi därför ägnat stora delar åt att beskriva de tidsbundna kontexterna. Några slutsatser från den *historiska* delen är följande: De svenska professionella kompetensfälten med klassiska professioner och välfärdsprofessioner utvecklades huvudsakligen i dynamiken mellan politisk-byråkratisk styrning och professionell styrning. Det handlade mindre om relationen till efterfrågan från en marknad och mer om krav från

politiska organ och statliga myndigheter att söka tillgodose medborgares och individers behov jämte organisationers mål.

En annan betingelse finner vi i forskningens och kunskapsutvecklingens egen inre omvandling. Inom naturvetenskap, medicin och teknik utvecklades kunskap om orsakssamband och mekanismer som kunde ge förklaringar och därmed grund för intervention. När först industrisamhället byggdes upp och välfärdssamhället senare växte fram expanderade både utbildningar och professioner mycket starkt. Statens roll var stark och tydlig under dessa processer. Utbildningsväsendets framväxt och expansion var central och genom statens försorg gavs en systematisk legitimering via utbildning, examina och vetenskaplighet. Detta bildade samtidigt en del av själva

professionaliseringen. På det akademiska fältet är detta mycket tydligt.

Professionernas yrkesutbildningar och deras "gradvisa inkorporering i akademin framträder därmed som den enskilt viktigaste faktorn för omvandlingen till universitetssystemets och universitetslärarkårens specifikt moderna form" (Agevall & Olofsson 2019, s. 129).

En rad organisationsförändringar i *nutid* fick redan 1991 paraplybeteckningen New Public Management (NPM) (Hood 1991, 1995; Pollitt & Bouckaert 2011; Sahlin-Andersson 2002). I början på 1990-talet sammanföll sådana förändringar med en djup internationell ekonomisk kris som medförde omfattande neddragningar av offentlig verksamhet i Sverige och mycket hög arbetslöshet. Dessa förändringar hade omfattande inflytande på professioner och deras arbetsorganisationer, där kollegialitet var den karaktäristiska styrformen. Förändringarna gäller konkurrensutsättning genom olika former av marknadsisering i kombination med valfrihet. Exempel är ersättning enligt examinationsfrekvens på akademifältet, skolpeng på utbildningsfältet och diagnosrelaterade ersättningar på hälsofältet, jämte individuell lönesättning på samtliga fält. Förändringarna gäller också kontroll och styrning genom en

kombination av ledarskap och byråkrati, och genom granskningar, utvärderingar och uppföljningar som först etablerades på teknologifältet och senare överfördes till andra professionsfält.

De klassiska professionerna och välfärdsprofessionerna har nu underordnats två nya typer av logik. Å ena sidan en ny styrningslogik, vars utveckling för professionernas del inneburit en minskad egenkontroll, kollegialitet och diskretion i yrkesutövandet: *från autonomi till detaljstyrning*. Mätning, bedömning och utvärdering är centrala och gemensamma värden som dominerar över professionell kunskap i alla organisationer och för alla individer. Det har starkt förändrat villkoren för professionerna. Parallellt har en ny ekonomisk logik, som prioriterar ekonomisk effektivitet och vinst på bekostnad av professionernas egna prioriteringar utvecklats. Vi har gått från *från serviceprofession till kommersialiserad profession* (Hanlon 1998, 1999). Medan de autonoma professionernas expertis minskar i status har förändringarna inneburit en efterfrågan på nya arbetsuppgifter och på nya, ibland nygamla, professionella yrken. De nya styrningsformerna öppnar nischer för preprofessioner som ledarskapsprofessioner och granskande professioner, medan marknadsisering och kommodifiering öppnar för nya yrken inom finans och

marknadsföring. Antalet ekonomer har ökat påtagligt under de senaste 30 åren och framför allt företagsekonomer under de senaste tio åren. Det finns också andra yrken inom det ekonomiska fältet som, med otydligare vetenskaplig bas, fått stor betydelse, t.ex. finansanalytiker som gör underlag till aktörer på finansmarknaden (Jonnergård 2019).

Med denna jämförande beskrivning och analys under lång tid har vi sökt teckna större delen av det svenska professionella landskapets uppkomst och omvandling. Kanske kan vi härmed inspirera till liknande studier av andra fält i Sverige eller samma fält i andra nordiska länder.

REFERENSER

Abbott, A. (1988). *The systems of professions. An essay on the division of expert labor*. Chicago: The University of Chicago Press.

Agevall, O. & Olofsson, G. (2019). Den högre utbildningens professionella fält. I: Brante, T. Svensson, K. & Svensson, L. G. (red.) *Det professionella landskapets framväxt*. Lund: Studentlitteratur.

Bourdieu, P. (1999). *Praktiskt förnuft*. Göteborg: Daidalos.

Brante, T. (2011). Professions as science-based occupations. *Professions & Professionalism* 1 (1), 4–20. Doi: 10.7577/pp.v1i1.147

Brante, T. (2014). *Den professionella logiken. Hur vetenskap och praktik förenas i det moderna kunskapssamhället*. Stockholm: Liber.

Brante, T., Johnsson, E., Olofsson, G. & Svensson, L. G. (2015). *Professionerna i kunskapssamhället. En jämförande studie av svenska professioner*. Stockholm: Liber.

Brante, T. Svensson, K. & Svensson, L. G. (2019). *Det professionella landskapets framväxt*. Lund: Studentlitteratur.

Brante, T. Svensson, K. & Svensson, L. G. (2019). *Ett professionellt landskap i förvandling*. Lund: Studentlitteratur.

Carlhed Ydhag, C. (2019). Det medicinska fältet. I: Brante, T. Svensson, K. & Svensson, L. G. (red.) *Det professionella landskapets framväxt*. Lund: Studentlitteratur.

Castro, F. (1992). *Bortom den nya medelklassen. Durkheim och de moderna professionella yrkesgrupperna*. Stockholm: Symposion Graduale.

Dahle, R. (2008). Profesjon og kjønn. I: Molander, A. & Terum, L. I. (red.) *Profesjonsstudier*. (s. 216-230), Oslo: Universitetsforlaget,

Etzioni, A. (red.) (1969). *The semi-professions and their organization, teachers, nurses, social workers*. New York: Free Press.

Evetts, J. (2010). Reconnecting professional occupations with professional organizations: Risks and opportunities. I: Svensson, L. & Evetts, J. (red.) *Sociology of professions*. (s. 123-144.) Göteborg: Daidalos,

Fournier, V. (1999). The appeal to 'professionalism' as a disciplinary mechanism. *The Sociological Review*, 47 (2), 280-307. Doi: 10.1111/1467-954X.00173

Freidson, E. (2001). *Professionalism. The third logic*. Chicago: University of Chicago Press.

George, A. & Bennett, A. (2005). *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge, Mass: MIT Press.

Hanlon, G. (1998). Professionalism as enterprise: Service class politics and the redefinition of professionalism. *Sociology* 32 (1), 43–63. Doi: 10.1177/0038038598032001004

Hanlon, G. (1999). *Lawyers, the state and the market. Professionalism revisited*. Macmillan: Basingstoke/London.

Hellberg, I. (1978). *Studier i professionell organisation: En professionsteori med tillämpning på veterinäryrket*. Göteborg: Sociologiska institutionen, Göteborgs universitet.

Hinings, C. Robert (2016). "Restructuring professional organizations" I: Dent, Mike; Bourgeault, Ivy, Lynn; Denis, Jean-Louis & Kuhlmann, Ellen (red.) (2016). *The Routledge companion to the professions and professionalism*. London: Routledge Companions, s. 163-174.

Johnsson, E. & Svensson, L.G. (2019). Den psykosociala integrationens fält. I: Brante, T. Svensson, K. & Svensson, L. G. (red.) *Det professionella landskapets framväxt*. Lund: Studentlitteratur.

Jonnergård, K. (2019). Kapitalmarknaden tränger sig på – om ekonomer, marknaden och finansanalytiker. I: Brante, T. Svensson, K. & Svensson, L. G.: *Ett professionellt landskap i förvandling*. Lund: Studentlitteratur.

Muzio, D. & Kirkpatrick, I. (2011). Introduction: Professions and organizations – a conceptual framework. *Current Sociology* 59 (4), s. 389-405. Doi: 10.1177/0011392111402584

Muzio, D., Brock, D.M. & Suddaby, R. (2013). Professions and Institutional Change: Towards an Institutional Sociology of the Professions. *Journal of Management Studies*, 50 (5) 699-721. Doi: 10.1111/joms.12030

Nilsson Lindström, M. & Beach, D. (2019). Utbildningsfältets professionalisering. I: Brante, T. Svensson, K. & Svensson, L. G. (red.) *Det professionella landskapets framväxt*. Lund: Studentlitteratur.

Noordegraaf, M. (2011). Risky business: How professionals and professional fields (must) deal with organizational issues. *Organization Studies* 32 (10), 1349-1371. Doi:10.1177/0170840611416748.

Olofsson, G. & Petersson, O. red. (2011). *Med sikte på profession: Akademiska yrkesutbildningar vid ett nytt universitet*. Lund: Ariadne förlag.

Parsons, T. (1964). *Essays in sociological theory*. New York: The Free Press.

Pollitt, C. & Bouckaert, G. (2011). *Public Management reform: A comparative analysis: New Public Management, governance, and the neo-Weberian state*. 3:e uppl. Oxford: Oxford University Press.

Rostow, W. (1959). *Industrisamhällets utvecklingsstadier: Ett icke-kommunistiskt manifest*. Stockholm: Byrån för ekonomisk information.

Sahlin-Andersson, K. (2002). National, international and transnational constructions of New Public Management. I: Christensen, T. & Laegreid, P.(red.) *New Public Management: The transformation of ideas and practice*. Hampshire: Ashgate.

Siegrist, H. (2001) Professionalization/professions in history. Smelser, N.J. & Baltes, P.B. (red.). *International encyclopedia of the social & behavioral sciences*. Amsterdam: Elsevier.

Sjöstrand, G. (2019). Det teknologiska fältet. I: Brante, T. Svensson, K. & Svensson, L. G. (red.) *Det professionella landskapets framväxt*. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, K. & Åström, K. (2019). Den sociala regleringens fält. I: Brante, T. Svensson, K. & Svensson, L. G. (red.) *Det professionella landskapets framväxt*. Lund: Studentlitteratur.

Torstendahl, R. (1991). *Bureaucratization in Northwestern Europe, 1880–1985: Domination and governance*. London: Routledge.

Ulfsdotter Eriksson, Y. (2012). *Yrke*. Malmö: Liber.

Witz, A. (1992). *Professions and patriarchy*. London: Routledge.